

Střípky z historie dobývání Divokého západu

OSÍDLOVÁNÍ AMERICKÉHO DIVOKÉHO ZÁPADU

DIVOKÝ ZÁPAD můžeme považovat za divoký přibližně od roku 1803, kdy se začalo americké území rozpínat právě západním směrem a jeho západní hranice se několikrát za 19. století měnily, až dosáhly Pacifiku. Tím se dostal západ Spojených Států Amerických (v roce 1848 připojením Oregon Country k Unii) definitivně na západ kontinentu Amerika. Takže vlivem posunu hranic Unie máme "Divoký Západ", polohovaný podle období, od

Kansasu po Oregon. "Divoký Západ" je tedy území, v závislosti na historické době, od hranic Missouri s Kansasem po Oregon.

Historii každého území tvoří zejména lidé a vztahuje se k osídlení jednotlivých území. Historie osídlení Centrální Ameriky, středozápadu a severozápadu Spojených států je značně mladá, takže například na mapě roku 1820 končilo území Spojených Států hranicemi Illinois, Missouri, Arkansasu a Louisiany. Oklahoma patřila pod Arkansaské teritorium a Texas, jako samostatný stát, ještě neexistoval a byl součástí "Nového Španělska" čili Mexika. Zrovna tak všechno na západ až po pobřeží - dnešní Kalifornii bylo Mexické. Severozápadní oregonské teritorium patřilo pro změnu Anglii (společně s Kanadou) a území Montany, Wyomingu, Jižní a Severní Dakoty, Nebrasky a Kansasu patřilo sice pod Unii, ale ve skutečnosti to bylo bílými neosídlené území nikoho (v podstatě bylo pořád ještě indiánské).

S postupným získáváním nových území pro Unii se hraničářské území posouvá směrem západním. Po roce 1836 se hraniční čára "západu" posouvá až po řeku Rio Grande (zásluhu na tom má texaská revoluce a odtržení Texasu od Mexika - 1835-1836) a pohraničí se dostává na úroveň dnešního Nového Mexika. Dál na západ není nic než "vyprahlá země" a Indiáni. Na mapě to je dnešní Arizona, Utah, Nevada a Kalifornie, které jsou prakticky bez

osídlení bílými kolonisty, až na 21 španělských misí a 3 vojenské pevnosti v dnešní Kalifornii, roztroušené na pobřeží Pacifiku a osídlené španělskými kolonisty z moře nebo z Mexika. Ostatní území "patřilo" jen opravdovým westmanům, traperům a lovcům kožešin, kteří dokázali sami přežít v nefalšované divočině a kteří měli velmi vrtkavé štěstí a dokázali se nějak domluvit s Indiány. První odvážlivci se pokoušeli osídlit západ a severozápad Ameriky teprve od roku 1830, kdy byla vládou vytipovaná trasa, tzv. Oregonský Trail, který vedl z Missouri přes celé území centrální Ameriky, napříč

přes horský masív Rocky Mountains (Skalisté hory) až do dnešního Oregonu a Washingtonu. Vše co bylo na zeměpisném západě Ameriky před touto érou (přibližně do roku 1825 - 1830) je otázkou neosídlených teritorií a nemá nic společného s „Divokým Západem“ a „kovbojským westernem“. Bylo to nedotčené území obydlené původními indiánskými kmeny. Byla to území, kde teprve "pionýři západu" pověřeni vládou USA - čili vládní zvědové, podnikali výpravy na neznámá teritoria, zakreslovali první mapy a připravovali poznenáhlu půdu pro osídlení nových území.

Tito skauti, trapeři a lovci kožešin byli zatím jen předvojem změn, která tato území měla prodělat během jednoho jediného století. Osídlování západu a severozápadu USA a „Divoký Západ“ byl problém několika vln a musíme jej hledat postupně, na území států Arkansas a Oklahoma (1820), Texas a Nové Mexiko (1836) a konečně, až někdy okolo roku 1850, se nám dostává "Divoký Západ" na skutečný západ, na území dnešních států - Oregon, Idaho, Wyoming a Montana.

zdroj: J. Hammann: Po stopách Divokého západu
<http://www.westman.cz>
2012

HORALÉ | STOPAŘI | TRAPEŘI (LOVCI KOŽEŠIN)

Slovo TRAPPER je odvozeno od anglického "the trap" - past a značí člověka lovícího do pastí (čili pastičkáře). V terminologii americké historie je vyhrazeno převážně pro horala - mountainmena, lovícího převážně bobry, zatímco pro lovce používajícího jiné metody lovu nebo žijícího v jiné době má výrazy jiné. Naproti tomu v češtině se pojí slovo trapper všeobecně s americkými lovci nebo dokonce dobrodruhy obecně, případně se "zálesáky" od osadníku až po kovboje.

Zatímco Divoký západ kovbojů a pistolníků se odehrával přibližně v letech 1860-1890 a Divoký západ indiánů a vojáků v letech 1854-1891 a Divoký západ prvních vystěhovalců a zlatokopů v letech 1842-1876, ten pravý divoký Divoký západ se konal mnohem dřív, vlastně úplně nejdřív, zhruba v letech 1820-1840, v éře kožešinářského obchodu ve Skalistých horách. Byla to doba tvrdých, volných chlapů, zvaných "mountain men", lovců z hor, kteří žili na indiánském území, obcházeli ledové potoky a kladli pasti na bobry.

Tihle chlapi existovali sotva jednu generaci. Zmizeli na začátku čtyřicátých let, když se přestaly nosit módní doplňky z bobří kožešiny a chytání do pastí se přestalo vyplácet. Lovci z hor ovšem nebyli žádní cestovatelé, objevitelé nebo průkopníci uvědoměle razící cestu těm, kteří měli přijít po nich. Oni jenom lovíli bobry. Plavili se po velkých řekách v dřevěných člunech, v kanoích z březové kůry nebo prostě na vorech, křižovali na koních a mulách americký západ od Kansasu po Kalifornii, od písčinych pouští Nového Mexika a

Utahu až po deštné lesy Oregonu, a přitom jen tak, mimochodem, objevovali cesty, kterými dnes vedou dálnice a železnice.

*zdroj: <http://www.indiani.cz> | <http://tc.westerners.cz>
2012*

SLAVNÍ PISTOLNÍCI DIVOKÉHO ZÁPADU

Kdysi se americkým západem potulovali podivní muži. Říkalo se jim PISTOLNÍCI. Byli to hbití střelci, kdykoliv připraveni tasit - žili a umírali zbraní. Někteří z nich se stali muži zákona - koncem 19. století přinášeli na západ spravedlnost. Ti ostatní zůstali většinou jen bezohlednými bandity a vrahy, jen pár jich bylo zvláštní směsicí dobra a zla. Tihle dobří a zlí muži se stali součástí velké kapitoly amerických dějin - kapitoly slavné, ale plné násilí. Tady jsou někteří z nich.

BILLY THE KID

Patologický zabiják. Tento mnohdy opěvovaný "hrdina" nepatřil k lidem, jimž bylo radno zkrřížit cestu. Prvního člověka ubodal ve dvanácti letech. Zabíjel často i z malicherných důvodů: za slovní urážku, nebo když potřeboval výzbroj a výstroj. V roce 1878 se zapojil do tzv. Lincolnské rančerské války, kdy proti sobě stály dvě mocné znepřátelené skupiny a vyznamenal se jako nejvýkonnější zabiják. Zastřelil mimo jiné i lincolnského šerifa Williama Bradyho. Celkem za svých 21 let života stačil tento "lidumil" odpravit údajně 21 lidí. Nakonec byl sám zastřelen šerifem Patem Garretem, svým bývalým přítelem.

JESSE JAMES

Jedna z nejvýraznějších osobností odvrácené strany zákona. Pro někoho Jánošík své doby, pro jiné nelítostný zabiják. Jesse James, který byl jako kluk nadšeným baptistou, rozhodně nevedl mírumilovný život. Jeho gang, jehož tvrdé jádro kromě něj tvořil jeho bratr Frank a bratři Youngerové, se stal nejproslulejší lupičskou bandou Divokého západu. Podle některých pramenů zastřelili za dobu své lupičské činnosti až 80 lidí. Nakonec byl dne 3. dubna 1882 Jesse James zastřelen zezadu Robertem Fordem, kterého najala Pinkertonova agentura.

WILD BILL HICKOK

Ješitný charismatický elegán, znamenitý střelec, vynikal výjimečnou chladnokrevností. Jeho ocelové nervy nepovolily ani v nejvypjatějších situacích. Na rozdíl od drtivé většiny pistolníků Divokého západu téměř vždy stál na straně zákona. Byl několikrát šerifem. Nestřílel ze zálohy, vyhledával přímé souboje. Podle některých pramenů měl až 24 zářezů na pažbě. Hrál fér, ale samozřejmě nebyl žádný anděl. Proslulému pistolníkovi se nakonec stala osudná jeho záliba v kartách. Odpoledne dne 2. srpna 1876 ve městě Deadwood seděl u partie pokeru se třemi spoluhráči. Poprvé si nesedl Divoký Bill svým obvyklým způsobem zády ke stěně. Do saloonu vešel bezvýznamný mladík Jack McCall a zezadu střílel Divokého Billa do hlavy.

PAT FLOYD GARRETT

vyrůstal na prosperující farmě s plantážemi u Haynesville v Louisianě u hranic s Arkansasem. Domov opustil v roce 1869 a začal pracovat jako kovboj v Dallas County v Texasu. V roce 1875 odešel a stal se lovcem bizonů. O tři roky později zastřelil svého společníka, který jej po neshodách ohledně bizoních kůží napadl sekerou. Garrett se v roce 1879 usadil v Novém Mexiku, kde opět pracoval jako kovboj, poté si otevřel vlastní saloon. Místními obyvateli byl pro svou výšku přezdíván „Juan Largo“ nebo „Long John“. Ve svém baru se seznámil s o devět let mladším McCartym a oba se spřátelili. V roce 1880 byl jmenován šerifem Lincoln County a v této funkci dne 14. července 1881 Henry McCartyho známého jako Billy the Kid zastřelil. P. Garrett zemřel v roce 1908.

zdroj: <http://www.greatgun.eu> | <http://www.flickr.com>
2012

SLAVNÉ ŽENY DIVOKÉHO ZÁPADU

ANNIE OAKLEY

se narodila 13.8.1860 v Ohio. Poté, co jí zemřel otec, se sama starala o sourozence a naučila se lovit králíky pro obživu. Střelba se stala později její obživou, vydělávala peníze na střeleckých turnajích. V roce 1885 přijala nabídku na vystupování ve varieté Buffalo Billa, kde předváděla akrobatickou střelbu. V roce 1901 byla zraněna při vlakovém neštěstí, ale brzy se zotavila a pokračovala v práci. Když Spojené státy vstoupily roku 1917 do války, Annie nabídla vládě vytvoření regimentu odstřelovaček, ale neuspěla. Vstoupila tedy do služeb Národní válečné rady a organizovala soustředění, na kterých cvičila pro armádu odstřelovače. Annie Oakley se přes horlivé vlastenectví oficiálního uznání nikdy nedočkala. Zemřela na anémii 3.11.1926 v Greenville ve věku 66 let. V r. 1946 jí Herbert a Dorothy Fieldsovi věnovali muzikál Annie Get Your Gun a bylo o ní natočeno několik filmů.

BELLE STARR

se narodila 5.2.1848. Na svém kontě má nespočet záznamů o přepadení dostavníků a krádeží koní, ale Belle Starr je obzvláště známá díky spolupráci s několika velmi nebezpečnými psanci Divokého Západu – Jesse Jamesem, Cole Youngerem, Jimem Reedem a Samem Starrem (za toho se provdala). Jedna z nejhledanějších kriminálnic byla zabita s největší pravděpodobností svým synem. Ve filmu Belle Starr z roku 1941 ji hrála G. Tierney a její příběh inspiroval animovaný komiks od Akihiro Itou - Belle Starr Bandits.

CALAMITY JANE

se narodila 1.5.1852 jako Martha Jane Cannary Burková. Byla známá jako Calamity Jane. Všude byla pověstná tím, že byla nejlepší v požívání alkoholu, žvýkání tabáku, plivání a kouření cigaret, stejně jako ve střelbě a jízdě na koni. Calamity Jane byla tvrdá jako muž a také se tak chovala, jenom měla ženské rysy. Byla také vyhoštěna z mnoha měst pro střelbu po hospodách. Calamity Jane pracovala jako dočasný armádní zvěd. Později vystupovala pro Buffalo Billa v jeho Wild West Show a na Pan-Americké výstavě. Většinou byla oblečená jako muž. Prostě žila ve stylu průkopníků Západu. Calamity Jane měla jen jednu lásku ve svém životě, a tou byl Divoký Bill Hickok, ačkoli opravdový vztah byl podle všeho jen z její strany. Životem se protloukala většinou opilá a na štíru se zákonem, nicméně v r. 1876 Jane svým odvážným činem prý zachránila život šesti cestujícím v dostavníku, kteří jeli z Deadwoodu do Wild Birch v Black Hills Country. Vystřídala mnoho různých povolání, ale její dobrodružná povaha jí nedovolila usadit se. Svého divokého způsobu života se nikdy nevzdala. Výtečně jezdila na koni a dovedla bez sebemenší únavy sedět v sedle celé dny. Jane se několikrát zatoulala do Deadwoodu, ale po smrti Jamese "Divokého Billa" Butlera Hickoka rukou psychopatického zabijáka Jacka McCalla pokračovala dál v toulání z místa na místo. 1. srpna 1903 zemřela s posledními slovy, že chce vidět svoji dceru. Bylo jí 51 let.

Pohřeb byl jedním z největších, jaký byl kdy vykonán pro ženu v Deadwoodu. Ačkoli velká část jejího života je stále plná tajemných historek, ona navždy zůstává vzorem odvážného a statečného srdce, které dokázalo dobýt "Divoký Západ."

zdroj: <http://www.greatgun.eu> | <http://www.flickr.com>
2012

OBDOBÍ ZLATÝCH HOREČEK

Díky hollywoodským filmům evokuje výraz ZLATÁ HOREČKA představu drsných vousatých zlatokopů, kteří se plahočí přes horské průsmyky a sněhovými pláněmi severu, rýžují zlato v ledových aljašských řekách, hladovějí v osamělých chatrčích, ale také utrácejí své vydělané peníze v „salonech“ narychlo postavených primitivních dřevěných měst. Ve skutečnosti zlaté horečky probíhaly podle stejného scénáře po celém světě. Americké zlaté horečky, opředené řadou mýtů, jsou zajímavé tím, že se odehrály v relativně krátkém časovém úseku a prakticky všechny v období pionýrského dobývání Západu.

První zlatá horečka se zrodila ve střední Kalifornii, kde zkrachovalý švýcarský emigrant John Augustus Sutter (1803 - 1880) založil obchodní kolonii Nueva Helvetia (později Sacramento). V roce 1848 jeden z jeho zaměstnanců našel pod vodní pilou kousky zlata. Sutter se pokusil nalézt utajit, ale neuspěl. Již následujícího roku se v okolí místa, zvaného nyní Sutterův mlýn, nejméně 80 000 prospektorů snažilo najít „mateřskou žílu“. Zlatokopů bylo mnoho a většina z nich strádala a umřela v bídě. Sutterova živnost byla zničena, půda zdevastována, jeho majetek a zvířata

rozkradeny. Sutter se v roce 1851 vrátil na východ, kde později i zemřel.

Další zlaté horečky následovaly v Coloradu 1858 a Jižní Dakotě 1876. Zde byla rychle postavená města po vyčerpání ložisek stejně rychle opuštěna. Některé z nich, jako například Deadwood na úpatí Black Hill v Jižní Dakotě, byly obnoveny a staly se turistickou atrakcí.

Poslední zlatá horečka vypukla na Aljašce v roce 1886. Masový nápor zlatokopů nastal po objevení ložisek na řece Yukon. Aljaška v té době slibovala poslední šanci zbohatnout jak pro muže západu, tak pro přistěhovalce z východu. Hlavním centrem rýžování zlata a později i jeho těžby se stalo zlatokopecké městečko Dawson City. Tisíce lidí se vydalo na pouť přes krutý Chilcootský průsmyk. Přístupová trasa k němu byla z obou stran lemována mrtvými těly lidí i zvířat. Málokdo zbohatl, mnoho zlatokopů strádalo nebo zahynulo. V roce 1911 začala těžba zlata upadat. Zlatá horečka podnítila osídlení nehostinné Aljašky. Nebýt jí, zůstala by Aljaška ještě dlouho nedotčenou divočinou.

zdroj: <http://studentka.sms.cz> | <http://www.flickr.com>
2012

KONEC DIVOKÉHO ZÁPADU

ÉRA DIVOKÉHO ZÁPADU se dá definovat jednou jedinou větou: Byla to doba, kdy muži, přitom muži velmi rozdílných povah a lidských hodnot – mimořádně tvrdí a mimořádně nelítostní, zabíjející i zabíjení, brali zákon do vlastních rukou. Byl to krutý svět a doba byla příliš hektická, než aby si to uvědomovali. Byla to doba, kdy se pionýři prodírali dál a dál na Západ a hynuli pod šípy a tomahavky Indiánů. Doba, kdy americká kavalerie na oplátku masakrovala

původní obyvatele po tisících. Doba, kdy lovci vybíjeli statisícová stáda bizonů. Doba, kdy šerifové museli čelit všehoschopným desperátům. Byla to prostě doba, kdy muži vyvíjeli nebývalé úsilí, aby poslali co nejvíc svých bližních na hřbitovy obutých.

Za konec tohoto období je obvykle považována zlatá horečka na aljašské řece Klondike (1896 – 1910). Na Divoký západ rychle pronikala technika a civilizace (stavba železnic, telegrafních linek ap.), chaoticky zde vznikaly osady a města (San Francisco), nešetrně byly využívány přírodní zdroje. Indiáni, původní obyvatelé těchto území, byli bezohledně zatlačováni do rezervací (1862 potlačeno povstání Siouxů; 1864 masakr Čejenů u Sand Creek; 1874 – 75 válka na Červené řece; 1876 bitva u Little Big Horn; 1886 vítězství nad Apači; 1890 bitva u Wounded Knee). Rozvíjelo

se zde dobytkařství a s ním i kovbojský folklór, který se stal (spolu se životem indiánů, průzkumníků, zálesáků, zlatokopů i pustou divokou přírodou) inspirací literárních děl. V současnosti je v USA termín Divoký západ nahrazován (zeměpisným) názvem Daleký západ (Far West) a Nový Západ (New West).

BUFFALO BILL (26.2.1846 - 10.1.1917), vlastním jménem William Frederic Cody, americký dobrodruh a legendární postava Divokého Západu. Za svůj dobrodružný život vykonával několik profesí, od jezdce Pony Expressu, vojenského zvěda až po zásobovatele dělníků stavějících kansaskou pacifickou dráhu bizoním masem. Stal se námětem mnoha románů a historek, které z něj již během jeho života udělaly legendu. Se svou Wild West Show, která prezentovala události a osobnosti Divokého západu formou divadelních představení, se kterou projezdil celé Spojené státy a později i Evropu, paradoxně symbolizoval konec jedné zásadní éry historie amerického kontinentu. Buffalo Bill zemřel na ledvinovou chorobu, zklamaný z toho, že svět Divokého Západu zmizel v nenávratnu.

Typickým romantickým pozůstatkem éry Divokého západu

jsou opuštěná, převážně hornická, města a městečka. Dnes se těmto svědkům historie říká Ghost Towns (města duchů) a jsou často využívána jako romantické a autentické kulisy tolik populárních amerických filmových westernů. Z mnohých jsou skanzeny, které připomínají pohnutou dobu vzniku Spojených Států Amerických.

*zdroj: <http://www.valka.cz> | www.leccos.cz | <http://www.flickr.com>
2012*

